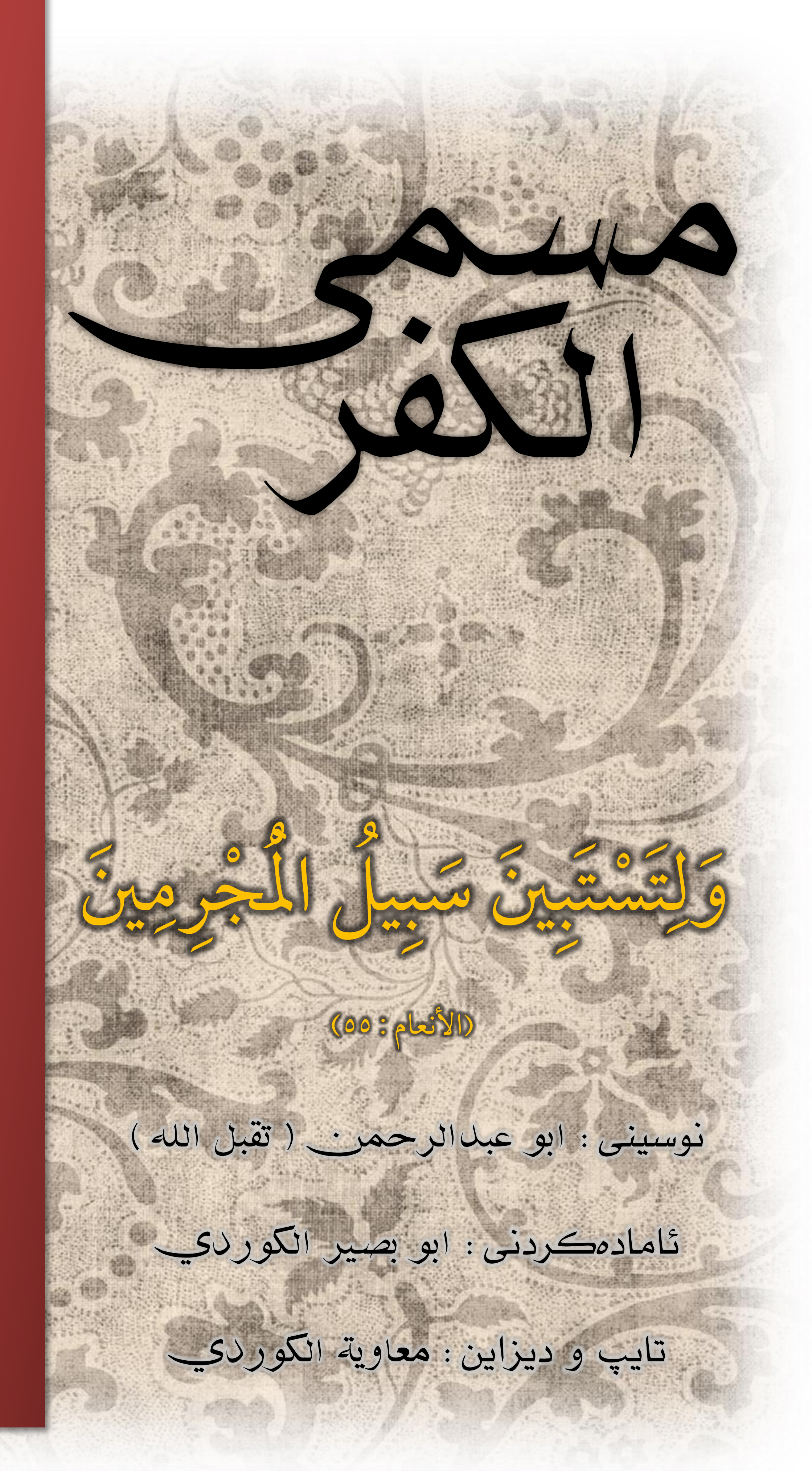

مسمى الكفر

وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ

(الأنعام: ٥٥)

نوسينى : ابو عبدالرحمن (تقبل الله)

ئامادەكردنى : ابو بصير الكوردي

تايپ و ديزاين : معاوية الكوردي

مسمى الكفر / واته : ناوەكانى كفر

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسول الله وبعد

يەكەم / مسمى الكفر---------ناوەكانى كفر .

دووەم / شعب الكفر ----------بە شە كانى كفر .

سێ يەم / انواع الكفر----------جۆرەكانى كفر .

يەكەم : مسمى الكفر / الكفر لە لؤغەدا : واتە داپۆشين الله تعالى ناوى جوتيارى بە كافر ناوبردوە لەبەر ئەوەى تۆ بە خۆڵ دادەپۆشێت بەڵگەش سورەتى الحديد ئايە تى ٢٠ الله دە فە رمويت : كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ ٱلْكُفَّارَ نَبَاتُهُ

الكفرشرعا / واتە هەموو بيروباوەڕێك يان وتەيەك يان كردەوەيەك كە خاوەنەكەى لە دين (ميللەتى ئيسلام) دەربكات ئەوە بە هەميشەى لە ئاگردا دەمێنێتەوە .

القاعدالشرعيه / ئەگەر وشەى (الكفر) بەمشێوە (ال) پێوەبێت لە قورئان يان سونەت مەبەست لێ ى كوفرى گەورەيە بە هيچ شێوەيەك ناكرێت بە كوفرى بچوك .

دووەم : ((شعب الكفر)) بەشەكانى كفر دەكرێت بە سێ بەشەوە .

ابن القيم ڕەحمەتى الله ى لێبێت دەفەرمووێت : كفر ئەصلى هەيە و بەشى هەيە هەروەك چۆن بەشەكانى باوەڕ ، باوەڕن بەشەكانى كوفريش كوفرن چۆن شەرم بەشێكە لە ئيمان ، بێ شەرميش بەشێكە لە كوفر .

امامى محمد بن نصر المزورى دەفەرمووێت : (كفر بەشى هەيە بێجگە لە ئەصلەكەى خاوەنەكەى لە دين دەرناكات) قدارالصلاة ٢ / ٥١٧ (ئەوە بۆمان دەركەوت كفر بەش بەشە (بەشى بيروباوەڕ) (بەشى قەول) (بەشى عەمەل) هەروەها پلەى جياوازى هەيە لەو پلانە .

أ-شعب يناقض الصل الإيمان إعتقادى : ترسان له غه‌يرى الله

القوليه : جنێودان به الله و به پێغه‌مبه‌ر و به ئیسلام یان داعوه كردن بۆ عه‌لمانیه‌ت .

العمليه : ته‌رك كردنی نوێژ یان حوكم كردن بغير ما انزل الله .

ب-شعب يناقض واجب الإيمان اعتقادى : حه‌سوى بردن به موسڵمان

القوليه : درۆكردن - بوهتان كردن – غه‌یبه‌ت كردن

العمليه : كوشتنی موسولمان بغیری حه ق .

ج-شعب يناقض علو درجه اعتقادى : بیرنه‌كردنه‌وه له به‌هه‌شت و جه‌هه‌نه‌م یان له دروست كراوه‌كانی الله

القوليه : كردنی ئه‌زكاری به‌یانیان و ئێواران وه شه‌ونوێژكردن .

العمليه : كردنی نوێژه سونه‌ته‌كان .

ابن تيمية (رحمه الله) ده‌فه‌رموویێت : ئه‌گه‌ر بۆمان ده‌ركه‌وت له‌وه‌ی پێش و مه‌رج نییه كه‌سێك به‌شێك له به‌شه‌كانی كوفری تێدا مه‌وجود بێت ببیت به كافر ، تاوه‌كو ئه‌صلی كفری تێدا نه‌بێت ، وه هه‌روه‌ها ئه‌گه‌ر كه‌سێك به‌شيك له به‌شه‌كانی ئیمانی تێدابوو مه رج نییه ببێت به ئیمان دار هه‌تا ئه‌صلی ئیمانی تێدانه‌بێت .

كافركردنی كه‌سێك ته‌نها به بیستنه په‌یوه‌ندی به عه‌قله‌وه نییه ، وه به‌ڵگه له‌سه‌ر كوفر ته‌نها به بیستن ده‌بێت بێ گومان و جیاوازی نییه له نێوان زانایان له‌سه‌ر ئه‌مه بیستن واته ((الكتاب والسنة)) بۆ ڕون كردنه‌وه‌ی ئه‌م قاعیده‌ش ده‌ڵێت : كافر كردنی كه‌سێك شه‌رعیه ده‌بێت بگه‌ڕێنه‌وه بۆ كیتاب و سونه‌ت هه‌روه‌كو چۆن كافركردنی موسوڵمانێك حوكم كردنه به غه یری الله تعالى ((حكم بغيری ما انزل الله)) به هه‌مان شێوه‌ش كافر نه‌كردنی كافرێك ده‌بێته)) حوكم بغيری ما انزل الله)) كه‌واته بۆمان سه‌لما كه تفكیركردن حوكمیكی شه‌رعیه واته به عه‌قل یان به قیاس نابێت له‌به‌ر ئه‌وه به‌ڵگه بۆ ئه‌م بابه‌ته ده‌بێت بێ گومان بین واته ((كیتاب و سونه‌ت)) ئه‌مه جیاوازی نییه له نێوان زانایان له سه‌ری .

حيث --- شێوه یان جۆر

جۆرەکانی کوفر دەکرێت بە (5) بەشەوە کە ئەمانەن

أ-من حيث الظاهر ---- والخفى

ب-من حيث الصريح ---- المحتمل

ج-من حيث الازم ---- المتعدى

د-من حيث الكبر --- والا اصغر

هـ - من حيث مطلق ---- والمعين

یەکەم (أ) : من حيث الظاهر والخفى .

أ-الکفری ظاهر : هەموو وتەیەك کە خاوەنەکەی لە دین دەردەکات .

امامی أبو ثور لە کتابی أصول إعتقاد أهل سنه دا دەفەرموویت : ئەگەر کەسێك وتی مەسیح الله یە وە ئینکاری ئیسلام بکات پاشان بلێت ئەم قسەیەم دلّم لە سەری دانەمەزرابو، ، واتە لە دلّەوە قسەکەم نەکردوە باوەڕم پێ ی نییە ، ئەوە کافر دەبێت بە ئاشکرا کردنی ئەو وتەیە وە موسوڵمان نییە . ئەمە بەڵگە لەسەر ئەوەی کفری ظاهر بە قەولیش دەبێت .

امامی ابن الحزم دەفەرموویت : لێرەدا بۆمان دەرکەوت کە کوفری ئاشکرا بەقول و عەمەلیش دەبێت بە بەڵگەی ئایەتی (٣٥_٣٦_٣٧) سورە تی الکهف ، الله ی گەورە دەفەرموویت :

وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ وَهُوَ ظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدٗا

ڕۆژێك چوو بۆ سەردانی یەکێك لە باخەکانی (لەگەڵ هاوەڵەکەیدا) لەکاتێکدا کە ستەمکار بوو لە خۆی (بەهۆی لە خۆبایی بوونیەوە)، بۆیە لەبەرخۆیەوە وتی: گومان نابەم کە ئەم باخ و باخاتە هەرگیز لەناو بچێت .

وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةٗ وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيۡرٗا مِّنۡهَا مُنقَلَبٗا

واش نازانم قیامەت بەرپا دەبێت، سوێند بە خوا ئەگەر بمگێڕنەوە بۆ لای پەروەردگارم دوای مردنم، ئەوە دڵنیام کەلای ئەویش جێگەو ڕێگەو چەندەها باخی ڕازاوەی لەمە باشترم بۆ ئامادە کراوە .

قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ أَكَفَرۡتَ بِٱلَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٖ ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلٗا

هاوەڵە ئیماندارەکەی لەکاتێکدا کە گفتوگۆی لەگەڵدا دەکرد پێی وت: ئایا باوەڕت نەماوە بەو زاتەی کە سەرەتا تۆی لە خاك دروست کردووە؟! لەوەودوا نوفتەیەك بوویت، پاشان کردیتی بە پیاو ؟!

ئەم ئایەتانەش بەڵگەن لەسەر ئەوەی کوفری الظاهر بە قەولیش دەبێت .

کوفری الظاهر لە دنیادا حوکمی لەسەر دەدەین هەروەکو لە صحیحی مسلم هاتووە لە حەدیثی (عمری کوڕی خطاب) کە رسول الله صلی الله علیه وسلم دەفەرمووێت : ((ئێمە مامەڵەتان لەگەڵ دەکەین بەوەی کە ئاشکرای دەبێت لە کردەوەکانتان هەر کەسێك چاکەمان بۆ ئاشکراکات باوەڕی پێدەکەین و نزیکی دەکەینەوە ئەوەشی شاراوە بێت پەیوەندی بە ئێمەوە نییە الله خوی حسابی لەگەڵ دەکات)) . ئەم حەدیثە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کە کوفری ظاهر عەمەلیشە .

هەروەها کاتێك عباسی مامی پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم بە دیل گیرا لە شەڕی بەدردا پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم حوکمی لەسەر ظاهیری کرد وە فیدیەی لێ وەرگرت ، هەروەکو چۆن لە موشریکەکانی وەرگرت لە کاتێکا عەباس زۆر لێکراوبوو (موکرە) بوو لە دەرچوون لەگەڵ کافراندا . ئەم ڕووداوەی عەباس بەڵگەیە لەسەر کوفری الظاهر کە عەمەلیشە .

ب- الکفری الخفی : واتە کوفری شاراوە .

واتە : هەموو بیروباوەڕێکە کە خاوەنەکەی لە دین دەردەکات . وە ئەم کوفرە لە دنیادا حوکمی لەسەر نادرێت تەنها مەگەر ئاشکرای کات بە قەول یان عەمەل .

ابن تیمیة ڕەحمەتی الله ی لێبێت لە کتاب الجر الرایق –٥/ ١٣٤ دەفەرمووێت : هەر کەسێك باوەڕی بە پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم هەبێت ، بەڵام لە دڵەوە دوژمنایەتی بکات و ڕقی لێبێت ئەوە کافرە بێگومان .

هەر کەسێك موسوڵمانیتی بۆمان ئاشکرا بکات حوکمی لەسەر ظاهیری دەکەین وە لەوانەشە لە ناو دڵی کوفر هەبێت بەڵام کافری ناکەین هەتا ئاشکرای نەکات بە قەول یان عەمەل .

هەروەکو لە پێغەمبەرەوە صلی الله علیه وسلم سابت بووە لە حەدیثە کەی ((ئوسامە بن زید)) کە دەفەرمووێت : ((من نەهاتووم دڵەکانتان شەق بکەم بزانم چی تیایە یان سکەکانتان هەڵدرم)) . رواە مسلم .

دووەم (ب) : من حیث الصریح و المحتمل .

أ-الکفر الصریح : واتە کوفری ڕاشکاو : هەموو قەولێك یان عەمەلێکە کە ڕوکەشەکەی هیچ مانایایەك هەڵناگرێت غەیری کوفر .

ئەم کوفرە مەرج نییە پرسیار لە مەبەستی بکەین .

شیخ الإسلام ابن تیمیة (رحمه الله) لە کتابی ((الصارم المسلول)) دەفەرموویێت : قسە وتن بە الله و پێغەمبەرەکەی صلی الله علیه وسلم کوفرێکی ئاشکرایە جا فەرق ناکات قسە کەرەکە باوەڕی هەبێت کە ئەوە حەرامە یان بڵێت حەڵاڵە یان مەبەستی نەبێت ئەمە مەزهەبی هەموو فوقەهاکانە لەگەڵ ئەهلی سوونە و ئەوانەی دەڵێن ئیمان قەول و عەمەل ە .

بەڵگەش لەسەر ئەوەی ئەم جۆرە کوفرە مە رج نییە پرسیار لە مەبەستی بکرێت ئەم ئایەتە یە ((٦٥-٦٦))سورە تی التوبة الله تعالی دەفەرموویێت :

وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ

(کاتێک تۆ ئەی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) لەگوفتاری نابەجێیان ئاگادار دەبیت) و لێیان دەپرسیت (ئەوە خەریکی چین؟!) ئەوە بێگومان دەڵێن: بەڕاستی ئێمە تەنها دەمەتەقێ و گەمەو گاڵتەمان دەکرد، پێیان بڵێ: ئایا ئێوە بە خواو ئایەت و فەرمانەکانی و پێغەمبەرەکەی گاڵتەتان دەکرد ؟!

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ إِن نَّعْفُ عَن طَآئِفَةٍ مِّنكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ

(ئیتر بێ سوودە) پاکانە مەکەن، چونکە بەڕاستی ئێوە بێ باوەڕ بوون دوای ئەوەی لە ڕواڵەتدا باوەڕتان هێنابوو ئەگەر لە دەستەیەکتان خۆش ببین (دوای تەوبەی ڕاستەقینە) دەستەیەکتان هەر ئازار دەدەین (بەهۆی کاری نابەجێییەوە) چونکە بەڕاستی ئەوان تاوانبارو تاوانکار بوون .

شیخ الإسلام ابن تیمیة (رحمه الله) لە مجموعە فەتاویدا (٧/٢٢٠) دەفەرموویێت :

الله تعالی هەواڵمان پێدەدات کە ئەوانە کوفریان کرد پاش باوەڕەکەیان لە کاتێکدا وتیان ئێمە ئەو کوفرەمان بە بیروباوەڕە وە نەکردوە بەس تەنها سوعبەتمان کرد .

ب- الکفر المحتمل : واتە کوفری گوماناوی : بریتییە لە هەموو قەولێك یان عەمەلێك کە ڕوکەشەکەی مانای کوفر و غەیرە کوفریش هەڵدەگرێت .

ئەم جۆرە کوفرە مەرجە پرسیار لە مەبەستی بکرێت ئەگەر مەبەستی کوفربوو کافر دەکرێت ئەگەر مەبەستیشی کوفر نەبوو کافر ناکرێت .

امامی طحاوی لە کتابی عقیدة الطحاویدا دەفەرموویێت : ئێمە کەس کافر ناکەین لە ئەهلی قیبلە بە تاوانێك ئەگەر حەڵاڵی نەکات . تاوان کردن محتملە دەبێت ببرسین بزانین بە حەڵاڵی دە زانێت یان نا .

نموونه لەسەر ئەم جۆرە کوفره :

وەکو کەسێك قورئانێك بسوتێنێت کافر ناکرێت إلا پاش پرسیارکردن لە مەبەستی ئەگەر مەبەستی بە گەورە دانانی قورئان بوو تانە کەوێتە ژێر پێ یان شوێنێك کە لایەقی نەبێ ئەوە هیچی لەسەر نییە ، وە ئەگەر مەبەستی ئیهانە کردنی قورئان بوو ئەوە کافر دەکرێت .

وە ئەگەر کەسێك قورئانێکی لە دەست بکەوێت ئەگەر بە مەبەستەوە فرێ بدات بۆ ئیهانەکردن ئەوە کافر دەبێت ، ئەگەر مەبەستی ئیهانەکردن نەبێت بە خەڵەت لێ ی بکەوێت ئەوە کافر ناکرێت .

وە هەروەها ئەگەر کەسێك وتی ئەڕۆم بۆ ناو کافرەکان ئەگەر مەبەستی یارمەتی دانیان بوو دژی موسوڵمانان ئە وا کافر دەبێت ، ئەگەر مەبەستێکی دنیایی بێت یان بۆگێڕانەوەی ئامانەتێك یان دەرکردنی موسوڵمانێك لە سجن ئەوە کافر نابێت هیچی لەسەر نییە .

سێ یەم (ج) : الکفر الازم و المتعدی .

أ-الکفر الازم : بریتییە لە هەموو قەولێك یان عەمەلێکی کفر کە تایبەتە بە کەسەکە خۆیەوە زەرەرنادات لە کەسی تر .

نمونەی ئەم جۆرە کوفره.

وە ك : قسە وتن بە الله یان پاڕانەوە لە غەیری الله یان نەزرکردن بۆ غەیری الله یان حەیوان سەربڕین بۆ غەیری الله یان کاڵتەکردن بە دین یان کوفرکردن بە الله وە بە مەلائیکە و بە کیتابە ئاسمانییەکان و بە پێغەمبەران .

بەڵگەش الله ی گەورە لە سورەتی الفتح ئایە تی ١٣ دەفەرمووێت :

وَمَن لَّمْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَرَسُولِهِۦ فَإِنَّآ أَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ سَعِيرًا

هەرکەس باوەڕی بەخواو بەپێغەمبەری خوا نەبێت (ئایندەی سامناکە) بەڕاستی ئێمە سزای دۆزەخمان بۆ کافرو بێ باوەڕان ئامادەکردووە .

ب-الکفر المعتدی : بریتییە لە هەموو قەولێك یان عەمەلێك کە کوفر بێت و زەرەری بۆ خۆی و غەیری خۆشی هەبێت .

نموونەی ئەم جۆرە کوفره .

دۆستایەتی کردنی کافرەکان یان جاسوسی کردن بۆیان یان سەرخستنیان یان چوونە ناو پەرلەمان و ... هتد ، ئەم جۆرە کوفرە پرسیار لە مەبەستی ناکرێت و بە هیچ شێوەیەك عوزری نییە ئەگەر (مکرهـ)یش بێت یانی زور لێکراوبێت .

لە ڕۆژی جەنگی بەدردا بە دیل گیرا پێغەمبەر صلی الله علیە وسلم فیدیەی لێوەرگرت مامەڵەی کافرەکانی لەگەڵ کرد لە کاتێکدا عەباس زۆر لێکراو بوو (مکرهـ)بوو لە دەرچوونی لەگەڵ کافرەکان دژی موسوڵمانان .

تێبینی / ئەم جۆرە کوفرە ناشرینترین جۆری کوفرە لە شەرعی پیرۆزی ئیسلام بە هیچ شێوەك ڕێگە پێدراو نییە . والله اعلم

چوارەم (د) : من حیث إلا کبر و ولا صغر .

أ-الکفر أکبر : بریتییە لە هەموو بیروباوەڕێك یان قەولێك یان عەمەلێك کە خاوەنەکەی لە بازنەی ئیسلام دەربکات بە هەمیشەی لە ئاگری دۆزەخدا دەمێنێتەوە .

نموونەی ئەو جۆرە کوفرە :

یەکەم / اعتقادی : باوەڕ وابێت کە الله دەچێتە ناو مەخلوقەکانی یان ترسان لە غەیری الله یان باوەڕ وابێت غەیری الله سود و زەرەری پێدەگەیەنێت .

دووەم / القولیة : جنێودان بە الله تعالی و پێغەمبەر صلی الله علیە وسلم .

سێ یەم / العمل : تەرك کردنی نوێژ یان حوکم کردن بە بغیری ما أنزل الله .

ب-الکفر اصغر : بریتییە لە هەموو بیروباوەڕێك یان قەولێك یان عەمەلێك کە خاوەنەکەی لە دین دەرناکات وە خاوەنی تاوانی گەورەیە .

نموونەی ئەو جۆرە کوفرە :

یەکەم / اعتقادی : ریاکردن .

دووەم / القولیة : ڕۆکردن .

سێ یەم / العمل : زینا ، کوشتنی موسوڵمان بە ناحەق .

پێنجەم (هـ) : من حیث المطلق و المعین .

کوفری گشتی و تایبەت .

أ-الكفر المطلق : ئەو کوفرەیەکە بە شێوەیەکی گشتی دەوترێت بۆ هەموو قەولێك یان عەمەلێکی کوفری .

نموونەی ئەگەر کەسێك کەوتبێتە ناو کوفرێکەوە : دەوترێت بە شێوەیەکی گشتی هەر کەسێك وابکات یان وابڵێت ئەوە کافرە .

بەڵگەش لەسەر ئەمە : ئەو فەرموودەی پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم ە کە ئیمامی أحمد گێڕاویەتەوە کە دەفەرموویت : ((العهد الذى بيننا وبينهم الصلاة فمن تركها فقد كفر)) واتە : ئەو بەڵێنەی کە لە نێوان ئێمە و ئەواندا هەیە تەنها نوێژە هەر کەس تەرکی کات کوفری کردوە .

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من حلف بغير الله فقد كفر .

واتە : هەر کەسێك سوێند بخوات بە غەیری الله ئەوە کوفری کردوە .

الله تعالى لە سورەتی المائدة ئایەتی ٤٤ دەفەرموویت : وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ

واتە : هەر کەسێك حوکم نەکات بە وەی کە الله دایبەزاندوە ئا ئەوانە کافرن .

ئەهلی سوننە جیاوازی دەکەن لە نێوان کوفری گشتي و کوفری تایبەت کوفری گشتی خاوەنەکەی کافر دەکرێت وە مەرجیش نییە اقامە حوجە کرابێت وە مەرجیش نییە مەوانیعەکانی لەسەر لا چووبێت .

ئیمامی شافعی (رحمه الله) بە (حفصی) وت : کاتێك وتی ، قورئان مەخلوقە ، ئیمامی شافعی ، پێی وت : تۆ کوفرت کرد پاشان بۆی ڕون کردەوە کە ئەو وتەیە کوفرە بەڵام حوکمی ڕیدەی نەدا بە سەریا لەبەر ئەوەی بۆی ڕون نەببووەوە ، وە ئەو مەسەلە ئەگەر شافعی باوەڕی وا بوایە حفص مورتەدە هەوڵی کوشتنی دەدا . مجموع فتاوی٣٤٨/ ٢٣

شیخ الإسلام ابن تيمية (رحمه الله) لە مجموع فتاوی م٢٣/ ص٣٢٦ دەفەرموویت : بە جەهمیەکان ئەوانەی کە وتیان الله لەسەر عەرش نییە ، وتی : ئەگەر من ئەو قسەم بکردایە کافردەبووم لەبەر ئەوەی من دەزانم قسەکەتان کوفرە ، بەڵام ئێوە کافر نین چونکە نەزانن مەسەلەی أسماء صيفات مەسەلەیەکی خەفیە .

بەو شێوەیە بۆمان ڕون بویەوە کافرکردن بە شێوەکی گشتی دەبێت بوترێت بەڵام کافرکردنی کەسێکی تایبەت ئەمە دەبێت بە بەڵگەوە بێت واتە هەموو مەرجەکانی بێتەدی لەو کەسەوە بەربەستەکانی کافرکردن لەسەری نەمێنێت .

ب-الكفر المعين : بريتييه لەو كوفرەی به هەموو قەولێك يان عەمەلێك دەوترێت به شێوەيەكی تايبەت . وه پێويسته مەرجەكانی كافركردن بێتە دی لەو كەسه و بەربەستەكانی لەسەر نەمێنێت .

شيخ محمد بن عبدالوهاب (رحمه الله) دەفەرمووێت : مەسەلەی كافركردنی تايبەت (الكفر المعين)

زانراوه ئەگەر وتەيەك بلێت لە وتنی كوفر دەوترێت هەر كەسێك ئەو وتەيە بلێت كافره بەلاّم لەسەر كەسێكی دياری كراو (شخص معين) ئەم حوكمه نادرێت هەتا ئيقامە حوجه دەكرێت له پاش ئەوە ئەگەر ئينكاری بكات كافره . كتاب الدرر السنية / م٨/ ص٢٤٤

شيخ الإسلام ابن تيمية (رحمه الله) له مجموع فتاوى / م ١٢/ ص٤٨٨ دەفەرمووێت : كافركردن مەرجی هەيه و بەربەستی هەيه بۆی هەيه نەمێنێت لەسەر كەسێكی دياری كراو ، وه كافركردنی گشتی مه رج نييه كافركردنی تايبەتی لەگەڵ دابێت الا مەگەر مەرجەكانی بێتەدی بەربەستەكانی نەمێنێت .

الله تعالى له سورەتی النعام ئايه تی 130 دەفەرمووێت :

يَٰمَعْشَرَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِى وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ۚ قَالُوا۟ شَهِدْنَا عَلَىٰٓ أَنفُسِنَا ۖ وَغَرَّتْهُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا وَشَهِدُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا۟ كَٰفِرِينَ

(له ڕۆژی قيامەتدا خوا دەفەرموێت) : ئەی دەستەی پەری و ئينسان، ئايا پێغەمبەرانتان له خۆتان بۆ نەهات، كه ئايەتەكانی من و ڕووداوەكان بەسەرتاندا بخوێننەوه و ئاگادارتان بكەن و بتانترسێنن لەوەی كه ئەم ڕۆژەتان بۆ پێش دێت؟! (هەموو بەيەكدەنگ) دەڵێن: ڕاستە ئێمە خۆمان شايەتی لەسەر خۆمان دەدەين (بەلاّم ئەوانە كاتی خۆی) ژيانی دنيا سەری لێشێواندن و هەڵی خەڵەتاندن و شايەتيان لەسەر خۆياندا كه بەڕاستی كاتی خۆی بێ باوەڕبوون .

((قواعد و اصول فى التكفير))

يەكەم / حكم الردء حكم المباشر ، حوكمی يارمەتی حوكمی ڕاستەوخۆيه .

معنا / الردء : معين - يارمەتی .

الحديث (أ) قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم) : من جهز غازيا فقد غزا . واته : هەر كەسێك يارمەتی موجاهيدێك بدات وه ك ئەو ئەجری هەيه .

الحديث (ب) الدال على الخير كفاعله . واته : نيشاندانی خير بۆ خەڵكی وەك ئەو كەسه وايه كه كارەكەی كردووه .

الحديث (ج) بەسەرهاتی (درید بن صمە) تەمەنی لە (٨٠) گەورەتر بوو کوێریش بوو چەکیشی پێنەبوو گوێیان بوو بۆ چوونەکەشی نەگرت ، بەڵام پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم ئەمری بە کوشتنی کرد .

دووەم / من نوا الكفر فی المال كفر فی الحال .

واتە : هەر کەسێك بیەوێ (نیتی) وابێت لە داهاتوودا کوفر بکات هەر لەو کاتەوە کافر دەبێت .

بەڵگەش الله لە سورەتی النساء ئایەتی ٦٠ دەفەرموێت :

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓا إِلَى ٱلطَّٰغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوٓا أَن يَكْفُرُوا بِهِۦ وَيُرِيدُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَٰلًا بَعِيدًا

ئایا نەتڕوانیووەتە ئەو (دووڕووانەی) لافی ئەوە لێ دەدەن گوایە بەڕاستی باوەڕیان هێناوە بەوەی کە بۆ تۆ ڕەوانەکراوە و بەوەش کە پێش تۆ ڕەوانەکراوە (بۆ پێغەمبەران)! کەچی دەیانەوێت ڕووبکەنە زۆردارو جادووگەرو خوانەناسان تا دادوەریان لە نێواندا بکەن و چارەسەری کێشەکانیان بکەن، لەکاتێکدا بە ڕاستی فەرمانیان پێدراوە کە باوەڕیان بە (تاغوت) نەبێت، شەیتانیش دەیەوێت گومڕایان بکات بەگومڕاییەکی دوورو بێ سنوور .

نموونە کەسێك بڵێت لە داهاتوودا کوفر بە الله دەکەم هەر لەو کاتەوە کافر دەبێت .

سێ یەم / هەموو وشەیەکی (الکفر -کفر) لە قورئان هاتبێت مەبەستی کوفری گەورەیە قەت نابێتە کوفری بچوك .

بەڵگەش سورەتی المائدە ئایەتی٤٤ دەفەرمووێت :

وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ (المائدە/ ٤٤)

واتە :(ئەوەی حوکم و داوەری بەو بەرنامەیە نەکات کە خوا دایبەزاندووە ، ئائەوانە بێ باوەڕن) .

چوارەم / هەموو وشەیەکی (الکفر) لە سوننەتدا هاتبێت مەبەست بێ کوفری گەورەیە نابێتە کوفری بچوك .

بەڵگەش :

((وبین رجال وبین الكفر اوشریك ترك الصلاة)) امامی أحمد گێڕاویەتەوە .

پێنجەم / هەموو کەلیمەیەکی (کفر) لە سوننەت مەبەست بۆ کوفری گەورەیە جگە لە قەرینە کە دەیکات بە بچوك .

بەڵگەش :

((اعهد الذى بيننا وبينهمالصلاةفمن تركها فقد كفر)) . واتە : ئەوەی عەهدەی لە بەینی ئێمە و ئەوانا (کافرەکان) دا هەیە تەنها نوێژە ئەوەی تەرکی کات کافرە . لێرە مەبەست بۆ کوفری گەورەیە هیچ قەرینەیەك نییە بیکات بە بچوك . هەر کەسێك سوێند بە غەیری الله بخوات کوفری گەورەی کردوە بەڵام لەبەر ئەوەی قەرینە هەیە دەیکات بە بچوك .

شەشەم / ئەگەر ئەمانە هاتن لە قورئان ((الظلمین - الفاسقین)) مەبەست بۆ گەورەیە جگە لە قەرینەیەك دەیکات بە بچوك .

نموونە / سباب المسليم فسوق وقيتاله كفر . واتە : قسە وتن بە موسوڵمان فسقەوە شەڕ کردن لەگەڵی کفر .

تێبینی / ئەم کوفرە کوفری بچوکە چونکە الله تعالى لە ئایەتی ٨ سورەتی الحجرات دەفەرمووێت : وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا

ئەگەر دوو دەستە ، یان دوو تاقم لەموسوڵمانان بوو بەشەڕیان، ئەوەدەستبەجێ هەوڵ بدەن ڕێکیان بخەن و ئاشتیان بکەنەوە .

حەوتەم / هەموو کەلیمەیەکی (لایئمینون – لایئومن – ليس منا) لە سوننەتدا بێت مەبەستی بچوکە مەگەر قەرینەیەك بێکات بە کوفری گەورە .

رسول الله صلى الله عليه وسلم دەفەرمووێت : (لە ئێمە نییە هەر کەس بە زمیی بە بچوکدا نەیەتەوە و ڕێزی گەورە نەگرێت) رواه أمام النسائي .

هەشتەم / الرضا بالكفر كفر : ڕازیبوون بە کوفر کوفرە .

بەڵگەش الله ی گەورە لە سورەتی النساء ئایەتی ١٤٠ دەفەرمووێت : وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى ٱلْكِتَٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ ۚ إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ جَامِعُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْكَٰفِرِينَ فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا

بەڕاستی (خوای گەورە) لە قورئاندا ئەم بڕیارەی ناردووە بۆ سەرتان کە: هەر کاتێک لە جێیەکدا گوێتان لێ بوو کوفرو گاڵتە بەئایەتەکانی خوا دەکرا، ئەوە دامەنیشن لەگەڵ ئەوانەدا هەتا قسەو باسەکەیان بەگۆڕن (ئەگەر دابنیشن و گوێ نەدەنێ) ئەوە بەڕاستی ئێوەش لەو کاتەدا وەک ئەوانن و (حسابی ئەوانتان بۆ دەکرێت) بەڕاستی خوا دووڕووەکان و بێ باوەڕەکان هەموویان لە دۆزەخدا کۆدەکاتەوە .

وە هەروەها الله تعالى لە سورەتی الأنعام ئایەتی ٦٨ دا دەفەرموویێت : وَإِذَا رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ يَخُوضُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ ٱلشَّيْطَٰنُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ ٱلذِّكْرَىٰ مَعَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ

کاتێکیش ئەوانەت بینی کە دەم لە ئایەتەکانی ئێمەوە دەدەن و (دەیکەنە گاڵتەجاڕی خۆیان) ئەوە تۆ پشتیان تێ بکەو کۆڕو کۆبوونەوەیان بەجێ بهێڵە هەتا ئەو کات تۆ پشتیان تێ بکەو کۆڕو کۆبوونەوەیان بەجێ بهێڵە هەتا ئەو کاتەی دەچنە ناو باسێکی ترەوە، کاتێکیش ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوە (کە دوور بکەویتەوە لێیان) جا دوای ئەوەی کە بیرت هاتەوە لەگەڵ قەومی ستەمکاران دامەنیشە .

وآخر ودعوانا أن الحمدلله رب العالمين

وصل الله على محمد وعلى ال محمد

